

Symposium ORD 2017 samenwerken met ouders in de grootstedelijke context

Samenvatting symposium

In dit symposium wordt inzicht gegeven in manieren waarop scholen de betrokkenheid van ouders op effectieve wijze kunnen stimuleren en ondersteunen, thuis en op school en in verschillende onderwijstypen, van primair onderwijs tot en met mbo. De vier praktijkgerichte onderzoeken die gepresenteerd worden hebben met elkaar gemeen dat deze in een grootstedelijke context plaatsvinden en dat er sprake is van gezamenlijk met scholen reflecteren op/ontwerpen van en onderzoeken van interventies in het belang van een succesvolle schoolloopbaan (taalontwikkeling, loopbaanoriëntatie, schoolsucces).

Inleiding symposium

Doelstellingen sessie

Deze sessie heeft als doel om kennis te delen over voorkomende interventies in het contact tussen school en ouders voor verschillende onderwijstypen en bevindingen daarmee. De onderzoekers gaan graag in discussie met de deelnemers aan het symposium over het proces van ontwikkeling, implementatie en de uitkomsten van de verschillende studies.

Overzicht presentaties

Presentatie 1: een veldstudie op vier vmbo-scholen naar de manier waarop scholen ouders faciliteren voor het bieden van effectieve ondersteuning van hun kind.

Presentatie 2: een effectiviteitsstudie naar studie- en keuzebegeleiding op het vmbo (drie scholen) en mbo (drie colleges) waarbij een door scholen en onderzoekers ontwikkelde interventie wordt onderzocht op effectiviteit.

Presentatie 3: een studie naar hoe gelijkwaardigheid en oog voor diversiteit in het contact tussen school en ouders tot uitdrukking komen binnen schoolleergemeenschappen op twee basisscholen in verschillende contexten.

Presentatie 4: Observatie-onderzoek waarbij negentien ouder-kind paren in het primair onderwijs in een voor-en nameting zijn geobserveerd en een handreiking is ontwikkeld om de taalontwikkeling in de thuissituatie van laaggeletterde ouders te ondersteunen.

Wetenschappelijke betekenis

Er is nog weinig bekend over vormen van contact tussen ouders en school en welke de betrokkenheid van ouders en de kwaliteit van hun ondersteuning, ook thuis, stimuleren en effectief zijn voor het verbeteren van educatief partnerschap en de leerloopbaan van het kind. Met deze studies beogen de onderzoekers daar meer licht op te werpen.

Structuur van de sessie

Inleiding door voorzitter: 7 min

Presentatie bijdrage 1-4 (incl. verhelderingsvragen): elk 12 min

Reflectie door discussiant + zaaldiscussie: 35 minuten

Bijdrage 1: Ouders faciliteren voor het begeleiden van hun kind thuis

Samenvatting

Ouderbetrokkenheid draagt, ook in de grootstedelijke context, bij aan schoolsucces. Dat geldt vooral voor de thuisbetrokkenheid van ouders. Zeker lager opgeleide ouders hebben echter niet altijd vertrouwen in hun eigen kunnen om hun kind te kunnen steunen. In een veldstudie (observaties en interviews) op vier vmbo's bleek dat de scholen in de contactvormen die zij veelal hanteren, ouders

weinig handvatten bieden om hun kinderen pedagogische, leer- en loopbaanondersteuning te kunnen bieden. Er bleken echter ook, minder voorkomende, praktijken te zijn die ouders beter lijken te faciliteren om hun rol in de schoolloopbaan van hun kind beter te kunnen vervullen.

Onderzoeksdoel

Het doel van het onderzoek is het zicht krijgen op de manier waarop scholen in grootstedelijke context ouders (kunnen) faciliteren voor effectieve thuisbetrokkenheid bij de schoolloopbaan van hun kind.

Theoretisch kader

Uit internationaal onderzoek is bekend dat niet de participatie van ouders in klas en school, maar vooral de betrokkenheid van ouders thuis bijdraagt aan schoolsucces (Bakker et al., 2013; Desforges & Abouchar, 2003). De invloed van thuisbetrokkenheid geldt ongeacht de sociaaleconomische status, het opleidingsniveau en de etnische achtergrond van ouders (Desforges & Abouchar, 2003). De kwaliteit van de betrokkenheid van ouders kan onder druk staan als lager opgeleide ouders onzeker zijn over de eigen mogelijkheden om bij te dragen aan een succesvolle schoolloopbaan van hun kind (Hoover-Dempsey & Sandler, 2005). In effectieve thuisbetrokkenheid bieden ouders hun kinderen ondersteuning op de volgende componenten (Lusse, 2016):

- pedagogisch (school belangrijk vinden, bemoedigen van het kind),
- leerondersteunend (praten, spelen en lezen, de wereld vergroten en schoolzaken structureren),
- loopbaanondersteunend (hoge verwachtingen, een klankbord vormen voor motieven, kwaliteiten en loopbaankeuzes; Lusse, Kuijper & Strijk, 2016).

De vraag is of (en zo ja hoe) scholen in grootstedelijke context ouders faciliteren voor het bieden van pedagogische, leer- en loopbaanondersteuning van hun kind thuis.

Onderzoeksmethode

In een veldstudie is op vier vmbo's geobserveerd (48x) welke bespreekpunten aan de orde kwamen in de contactvormen die deze scholen de ouders aanbieden. Voor de analyse zijn de geobserveerde contactmomenten tussen school en ouders onderverdeeld naar individuele en collectieve contactvormen en naar de het doel waarop de contactvormen zich primair richten:

- pedagogisch: activiteiten gericht op kennismaken (3).
- leren: rapportgesprekken en informatieavonden (31).
- loopbaan: activiteiten gericht op schoolloopbaankeuzes bij de entree, de sector- en de mbo-keuze (14).

Ook zijn ouders (74), leerlingen (99) en mentoren (63) in semigestructureerde interviews bevraagd op welke informatie en steun school biedt aan ouders om hun ondersteunende de rol thuis te kunnen vervullen. Ook deze data zijn gekoppeld aan de benoemde contactvormen.

Beoogde resultaten en/of onderbouwde conclusie

De conclusie van de veldstudie is dat de contactvormen die de scholen het meest hanteren zoals rapportgesprekken en informatieavonden, ouders weinig handvatten bieden om hun kind thuis te ondersteunen. Doordat de aandacht vooral naar slecht nieuws gaat krijgen ouders eerder handvatten om hun kind te controleren, dan om hun kind te bemoedigen. Leraren zijn in contact met ouders weinig concreet over de bijdrage die ouders thuis kunnen leveren aan leren. Ten aanzien van loopbaangericht contact bieden de vier scholen veel contact aan bij de entree van de school, maar slechts beperkt rond keuzes voor sectoren en vervolgopleidingen. Ouders vinden de informatie die hen daarbij geboden wordt ingewikkeld. Een aantal minder voorkomende contactvormen zoals intakegesprekken met afstromers, kennismakingsgesprekken en interactieve activiteiten rond studieloopbaankeuzes, lijken ouders meer handvatten te bieden.

Wetenschappelijke betekenis van de bijdrage

Internationaal is overtuigend aangetoond hoe relevant thuisbetrokkenheid is. Deze studie maakt duidelijk dat scholen ouders niet vanzelfsprekend faciliteren om hun kind thuis te kunnen ondersteunen in de schoolloopbaan en geeft inzicht in welke richting oplossingen gezocht kunnen worden.

Bronnen

- Bakker, J., Denessen, E., Denissen, M., & Oolbekkink-Marchand, H. (2013). *Leraren en ouderbetrokkenheid. Een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren daarbij kunnen vervullen*. Nijmegen: Radboud Universiteit.
- Desforges, C., & Abouchar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievements and adjustment: A literature review, research report 433*. London: Department for education skills.
- Hoover-Dempsey, K.V., & Sandler, H.W. (2005). *Final performance report for OERI Grant 3 R305T010673. The social context of parental involvement: a path to enhanced achievement*. Nashville: Vanderbilt University.
- Lusse, M. (2016). Contact met ouders in het grootstedelijke vmbo. *Pedagogiek*, 36 (3) 267 - 289.
- Lusse, M., Kuijpers, M., & Strijk, M. (2016). *Ouderbetrokkenheid bij studiekeuze en loopbaanoriëntatie. Handreiking (startversie)*. Den Haag: ministerie SZW.

Bijdrage 2: Ouders en loopbaankeuzes: de ontwikkeling en uitvoering van een programma voor het versterken van ouderbetrokkenheid in het voortgezet- en middelbaarberoepsonderwijs.

Samenvatting

Er is weinig empirische kennis over interventies die de rol van ouders in het beroepskeuzeproses in het voortgezet- en middelbaarberoepsonderwijs versterken. Het doel van dit onderzoek is om daar meer zicht op te krijgen. De verwachting is dat goede keuze- en loopbaanbegeleiding door ouders bijdraagt aan weloverwogen keuzes en schoolprestaties. Om ouders hiervoor toe te rusten is in samenwerking met scholen een interventie ontwikkeld waarin ouders, leerlingen en school participeren. De effectiviteit van de interventie en het proces van ontwikkeling, implementatie en uitvoering wordt onderzocht door vragenlijsten af te nemen bij leerlingen en ouders en groepsinterviews met de uitvoerders van de interventie. Het onderzoek beoogt kennis over de rol van ouders bij LOB een stap verder te brengen.

Onderzoeksdoel

Het eerste onderzoeksdoel is zicht krijgen op interventies die de rol van ouders kunnen versterken in de keuze- en loopbaanbegeleiding van leerlingen in het voortgezet- en middelbaarberoepsonderwijs. Het tweede doel is om de wijze van implementatie en uitvoering van een ontwikkelde interventie te onderzoeken naast de effectiviteit ervan op het beroepsbeeld en schoolprestaties van leerlingen en kennis en begeleidingsvaardigheden van ouders.

Theoretisch kader

In het beroepsonderwijs oriënteren jongeren zich op een beroepsrichting en kwalificeren zich voor een beroep, waarbij velen onzeker zijn over de gekozen beroepsrichting. Mede als gevolg van die onzekerheid komen schooluitval en switchen veel voor. De verwachting is dat goede keuze- en loopbaanbegeleiding bijdraagt aan een weloverwogen keuze en daarmee ook aan de reductie van schooluitval. Ouders spelen doorgaans thuis een cruciale rol in dit keuzeproses (Bakker et al., 2013). De school kan activiteiten ondernemen om de betrokkenheid van ouders bij de studie- en

beroepskeuze van hun kinderen te bevorderen. Uit onderzoek (Lusse, 2013) blijkt dat scholen ouders vaak pas benaderen als er problemen zijn. Verder blijkt dat beroeps- en schoolloopbaankeuzes amper onderwerp van gesprek is tussen school en ouders. Onderzoek van Esch et al. (2011) laat zien dat ouderbetrokkenheid in het mbo geen gemeengoed is. Er is minder bekend over de condities voor betrokkenheid van ouders (Onderwijsraad 2010; Bakker et al., 2013). Uit onderzoek in het (v)mbo blijkt dat betrokkenheid van ouders thuis als gesprekspartner belangrijk is (Esch et al., 2011). Echter, met name laag opgeleide ouders kunnen moeite hebben om deze begeleidende rol te vervullen (Hill & Tyson, 2009).

Onderzoeksmethode

Een samenwerkingsverband van scholen, onderzoekers en deskundigen op het terrein van LOB en ouderbetrokkenheid hebben een interventie ontwikkeld waarin ouders, leerlingen en school participeren. De interventie wordt uitgevoerd door de scholen, waarbij de uitvoerende docenten een train-de-trainer programma hebben gevolgd. De interventie is in het schooljaar 2016-2017 uitgevoerd op een praktijkschool en twee vmbo-scholen. Op het mbo gaat dit in september 2017 van start. Om de effectiviteit te onderzoeken worden op twee momenten vragenlijsten afgenomen om de scherpte van het beroepsbeeld en de schoolprestaties te meten bij leerlingen die deelnamen aan de interventie en bij representatieve controlegroepen (repeated measures). Het proces van implementatie en de gepercipieerde effectiviteit voor ouders is onderzocht met behulp van vragenlijstonderzoek en groepsinterviews.

(Beoogde) resultaten en/of onderbouwde conclusies

Het beoogde resultaat is meer zicht op 'wat werkt' in het studie- en loopbaanproces waarbij ouders betrokken zijn. Dit geldt zowel voor het proces van implementatie van een interventie als voor realistischer en meer weloverwogen loopbaankeuzes en schoolprestaties van leerlingen. Voor de onderwijspraktijk levert dit project een voor de specifieke context van het praktijkonderwijs, vmbo en mbo ontwikkeld programma om ouderbetrokkenheid bij LOB te versterken.

Wetenschappelijke betekenis van de bijdrage

Er is nog weinig empirische kennis over interventies die de rol van ouders in het beroepskeuzeprocess in het voortgezet- en middelbaarberoepsonderwijs kunnen versterken. De beschikbare kennis is veelal gebaseerd op praktijkervaringen, verkennend kwalitatief onderzoek of zelfrapportage. Het onderzoek brengt kennis op het vlak van LOB en de rol van ouders hierbij een stap verder.

Literatuur

- Bakker, J., Denessen, E., Dennissen, M. & Oolbekkink-Marchand, H. (2013). *Leraren en ouderbetrokkenheid. Een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren daarbij kunnen vervullen*. Nijmegen: Radboud Universiteit – ILS.
- Esch, W. van, Petit, R., Neuvel, J. & Karsten, S. (2011). *Sociaal kapitaal in het mbo: slagboom of hefboom?* Onderzoek onder mbo'ers en docenten.
- Esch, W. van, Petit, R., Smit, F. (2011). *Nabij op afstand: ouders en het mbo*. Den Bosch/Utrecht: ecbo.
- Hill, N. & Tyson, D. (2009). Parental Involvement in Middle School: A Meta-Analytic Assessment of the Strategies That Promote Achievement. *Developmental Psychology American Psychological Association*, 45 (3), 740-763.
- Lusse, M. (2013). *Een kwestie van vertrouwen. Een ontwerpgericht onderzoek naar het verbeteren van het contact met ouders in het 'grootstedelijk' vmbo als bijdrage aan preventie van schooluitval*. Rotterdam: Erasmus Universiteit.
- Onderwijsraad (2010). *Ouders als partners. Versterking van relaties met en tussen ouders op school*. Den Haag: Onderwijsraad.

Bijdrage 3: Samenwerken aan educatief partnerschap: een schoolleergemeenschap met ouders en leerkrachten in twee zeer uiteen liggende schoolcontexten.

Samenvatting

Als leerkrachten en ouders hun ondersteuning afstemmen (educatief partnerschap), komt dit ten goede aan de ontwikkeling van het kind. Echter blijkt een gelijkwaardige relatie waarin aandacht is voor diversiteit van ouders in de praktijk niet vanzelfsprekend. In deze bijdrage presenteren we hoe ouders en leerkrachten op twee zeer verschillende scholen in een schoolleergemeenschap reflecteerden op de thema's gelijkwaardigheid en oog voor diversiteit. Hiervoor werden transcripten van de bijeenkomsten volgens een *Thematic Coding Approach* geanalyseerd. Ook laten we zien welke praktische instrumenten ter verbetering van educatief partnerschap binnen de SLG's werden ontwikkeld. Een SLG met ouders en leerkrachten lijkt een veelbelovende start van een verbeterd educatief partnerschap.

Onderzoeksdoel

In deze studie wordt onderzocht hoe gelijkwaardigheid en oog voor diversiteit tot uitdrukking komen binnen schoolleergemeenschappen op twee heel verschillende scholen. Tevens wordt onderzocht of ouders en leerkrachten in staat zijn samen te reflecteren en praktische instrumenten ter verbetering van educatief partnerschap te ontwikkelen.

Theoretisch kader

Goede ouder-leerkracht communicatie en afstemming over de aanpak thuis en op school (educatief partnerschap), kan bijdragen aan een verbeterde ondersteuning van de ontwikkeling van kinderen en zo ten goede komen aan de schoolprestaties (Driessen, Smit, & Slegers, 2005; Epstein, 1995; Epstein et al., 2009). Gelijkwaardigheid en aandacht voor diversiteit zijn belangrijke voorwaarden voor dit partnerschap (e.g., Herweijer & Vogels, 2013). In een schoolleergemeenschap (SLG) kunnen ouders en leerkrachten een samenwerking ontwikkelen waarin sprake is van deze voorwaarden door met behulp van betekenisvolle activiteiten op hun relatie te reflecteren. Een SLG zou daarom een goed middel kunnen zijn om het educatief partnerschap te verbeteren (Dobber, 2015; Warren, Hong, Rubin, & Uy, 2009).

Onderzoeksmethode

Op vier basisscholen werkten ouders en leerkrachten van groep 1/2 onder begeleiding samen in een SLG. Voor deze bijdrage worden twee zeer verschillende scholen uitgelicht. School A: goede relatie met de voornamelijk hoogopgeleide, autochtone ouderpopulatie. School B: geminimaliseerde relatie met ouders, vrijwel allen met migratieachtergrond en minder hoog opgeleid. Transcripten van de bijeenkomsten werden volgens een *Thematic Coding Approach* geanalyseerd op gelijkwaardigheid, oog voor diversiteit en reflectie. Codes en subcodes werden geteld en percentages werden berekend.

(Beoogde) resultaten en/of onderbouwde conclusies

Resultaten laten zien dat op beide scholen in gelijke mate over 'gelijkwaardigheid' werd gesproken (16% en 15%, respectievelijk). Op school A benadrukten deelnemers bijvoorbeeld het belang van gelijkwaardige communicatie in de dagelijkse praktijk. Op school B was er meer aandacht voor diversiteit dan op school A (30% en 18%, respectievelijk). SLG-deelnemers analyseerden bijvoorbeeld hoe verschillen in achtergrond tot uitdrukking kwamen en hoe zij hier mee om kunnen gaan (school B). Ook spraken deelnemers over hoe de aanpakken thuis en op school zich tot elkaar verhielden en hoe men hierover in gesprek kan gaan (School A). De scholen bleken te verschillen in de mate van diepgaande reflectie op hun opvattingen en praktijken (26% school A, 12% school B). Beide scholen bleken ten aanzien van "communicatie" de meeste diepgaande reflectie te laten zien. Op beide

scholen werden nieuwe inzichten vertaald naar praktische toepassingen in de school, zoals gespreksformats.

Resultaten laten zien dat een SLG met leerkrachten en ouders in verschillende contexten kan worden ingezet. Tevens laat dit onderzoek zien dat in een SLG de voor educatief partnerschap belangrijke thema's (gelijkwaardigheid, oog voor diversiteit) bespreekbaar kunnen worden gemaakt en middels reflectie kunnen worden verbeterd. Tenslotte, biedt de SLG een context waarbinnen toepassingen kunnen worden ontwikkeld voor de dagelijkse praktijk.

Wetenschappelijke betekenis van de bijdrage

De resultaten geven inzicht in de manier waarop gelijkwaardigheid, oog voor diversiteit en reflectie tot uitdrukking komen in een SLG gericht op het verbeteren van educatief partnerschap. Verder onderzoek moet uitwijzen of deze bijeenkomsten leiden tot een langdurig verbeterd educatief partnerschap.

Literatuur

- Driessen, G., Smit, F., & Slegers, P. (2005). Parental involvement and educational achievement. *British Educational Research Journal*, 31(4), 509-532.
- Epstein, J. L., Sanders, M. G., Sheldon, S. B., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N. R., Van Voorhis, F. L., Martin, C. S., Thomas, B. G., Greenfield, M. D. Hutchinsons, D. J. & Williams, K. J. (2009). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action*, 3rd ed., Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships. *Phi Delta Kappan*, 76, 701-712.
- Herweijer, L., & Vogels, R. (2013). *Ouders en scholen over samenwerking in basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Dobber, M. (2015) 'Funds of knowledge': ouders zien als waardevolle bron. *ZONE*, 14(2), 12-13.
- Warren, M. R., Hong, S., Rubin, C. L., & Uy, P. S. (2009). Beyond the bake sale: A community-based relational approach to parent engagement in schools. *Teachers College Record*, 111(9), 2209-2254.

Bijdrage 4: de werking van een interventie op de ouder-kind interactie bij laaggeletterde ouders

Samenvatting

Taalstimulering door ouders is een belangrijke voorspeller van de mondelinge taalontwikkeling en geletterdheid van kinderen. Laaggeletterde ouders ondervinden veel moeilijkheden met taalstimulering thuis. Vooral nog ontbreekt het aan kennis over effectieve ondersteuning die leerkrachten aan laaggeletterde ouders kunnen bieden. Voor dit onderzoeksproject is een handreiking voor leerkrachten ontwikkeld om taalstimulering door laaggeletterde ouders te ondersteunen. Deze bijdrage beantwoordt de vraag in hoeverre de ontwikkelde interventie de ouder-kind interactie positief beïnvloedt. Hiervoor zijn negentien ouder-kind paren geobserveerd in een voor- en een nameting. De belangrijkste bevinding is dat er een significante groei blijkt te zijn van de kwantiteit van het taalgebruik en kwaliteit van de interactie in het voordeel van de groep ouders en kinderen waar de leerkracht de interventie aanbood.

Onderzoeksdoel

Het onderzoeksproject *Thuis in Taal* heeft als doel een handreiking te ontwikkelen voor leerkrachten om laaggeletterde ouders te ondersteunen bij taalstimulering van hun jonge kinderen (Van der Pluijm, 2014).

Theoretisch kader

De wijze waarop ouders thuis mondelinge taal stimuleren is van grote betekenis voor de taalontwikkeling en geletterdheid van jonge kinderen (Hart & Risley, 1995; Snow, Tabors & Dickinson, 2001). Laaggeletterde ouders hebben moeite met het stimuleren van taal thuis en kunnen het taal- en geletterdheidsniveau van hun kinderen negatief beïnvloeden (Wasik, 2012). Met name leerkrachten in de grote stad hebben veel te maken met laaggeletterde ouders. Het is van belang dat zij over kennis beschikken om een relatie op te bouwen met deze ouders en taalstimulering thuis te ondersteunen. Studies naar de effectiviteit van taalstimuleringsinterventies laten positieve resultaten zien (Bakker et al., 2013; Van Vorhis et al. 2013). Er is echter weinig kennis beschikbaar over hoe de specifieke groep van laaggeletterde ouders ondersteund kan worden (Van der Pluijm, Kessels & Van Gelderen, in prep.).

Onderzoeksmethode

De centrale vraag van deze studie is of er groei gemeten wordt van de ouder-kind interactie. De kinderen zijn tussen de 4 en 7 jaar en afkomstig van drie basisscholen in Rotterdam. Van alle ouders is het opleidingsniveau zeer laag (basisschool of vmbo). Een eerste meting van de ouder-kind interactie bij negentien ouder-kind paren vond plaats aan het begin van het schooljaar en een tweede aan het einde van het schooljaar. Na de eerste meting hebben leerkrachten van vijftien ouder-kind paren volgens de ontwikkelde handreiking gewerkt. Zij hebben relaties opgebouwd met ouders en hen ervaringen laten opdoen met taalstimulering tijdens inloopactiviteiten in de klas. Aanvullend zijn strategieën aangereikt om de interactie te verrijken door het responsieve gedrag van ouders te ondersteunen en ouders te stimuleren tot het voeren van gesprekken waarin vragen worden gesteld en abstracte taal wordt uitgelokt. Leerkrachten van vier ouder-kind paren werkten niet met de handreiking. Aan het einde van het schooljaar zijn opnieuw dezelfde ouder-kind paren uitgenodigd om dezelfde twee activiteiten nogmaals uit te voeren. De ouder-kind interacties zijn op video opgenomen, geanalyseerd en indien nodig vertaald naar het Nederlands.

De interacties zijn geanalyseerd op de kwantiteit van de interactie (aantal woorden van ouder en kind en aantal beurtenwisselingen), de kwaliteit van taal (aantal taaluitingen binnen en buiten de context) en de kwaliteit van het responsieve gedrag van ouders (zoals het aantal keren dat ouders het kind emotioneel of cognitief ondersteunen).

(Beoogde) resultaten en/of onderbouwde conclusies

De belangrijkste conclusie is dat er bij de tweede meting significante verschillen gevonden zijn in de groei van de kwantiteit van het taalgebruik en de kwaliteit van de interactie in het voordeel van de vijftien ouder-kind paren waar de leerkracht met de handreiking werkte ten opzichte van de vier paren waar de leerkracht de handreiking niet gebruikte.

Wetenschappelijke betekenis van de bijdrage

Deze eerste resultaten dragen bij aan de kennis over hoe laaggeletterde ouders ondersteund kunnen worden bij taalstimulering thuis.

Literatuur

Bakker, J., Denessen, E., Dennissen, M. & Oolbekkink-Marchand, H. (2013). *Leraren en ouderbetrokkenheid. Een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren daarbij kunnen vervullen*. Nijmegen: Radboud Universiteit – ILS.

Van Voorhis, F.L., M.F. Maier, J.L. Epstein, C.M. Loyd & T. Leung (2013). *The Impact of Family Involvement on the Educational Achievement of Children in High-Risk Communities: Outcomes and Social-Emotional Skills*. MDRC.

Hart, B. & T.R. Risley (1995). *Meaningful differences in the everyday experience of young American children*. Baltimore: Peul H. Brookes Publishing Co.

Snow, C.E., P.O. Tabors & D.K. Dickinson (2001). Language Development in the Preschool Years. In: Dickinson, D.K. & P.O. Tabors. *Beginning Literacy with Language. Young Children Learning at Home and School*. Baltimore": Paul H. Brookes Publishing Co.

Van der Pluijm, M. (2014). *Taal begint thuis. Ervaringen, inspiratie en tips voor samenwerking tussen scholen en ouders voor meer taalstimulering thuis*. Rotterdam: Programmabureau Beter Presteren.

Van der Pluijm, M., Van Gelderen, A.J.S. & Kessels, J.W.M. (in prep.). *Activities and strategies for low-educated parents to promote oral language development of their children. A review of empirical interventions*.

Wasik, B.H. (2012). The role of Family Literacy in Society. In: B. H. Wasik (Ed.), *Handbook of family literacy. Second edition*. New York: Routledge.